

ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอน
ศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี*
THE EFFECTIVENESS OF MANAGEMENT IN LEARNING AND TEACHING
BUDDHISM OF TEACHER MONKS IN SCHOOLS
IN BAN TA KHUN DISTRICT, SURATTHANI PROVINCE

พระครูธีรภัทรจารี (พิชิต ธีรภทฺโท),
พระครูสุธีกิตติบัณฑิต (กฤษณา กิตติโสภโณ), สุภทฺธชัย สีสะไบ
Phrakhruithiraphattarachari (Phichit Thiraphatto),
Phrakhrusuthikittibundit (Krissada Kittisobhano), Suphattharachai Sisabai
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkomrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: pichityoma@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียน 2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน และ 3. ศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 249 คน ซึ่งเป็นนักเรียนในโรงเรียน อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอนุमान และในเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับความคิดเห็นของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. นักเรียนที่มีเพศ อายุ และระดับชั้นเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนนักเรียนที่มีผลการสอบธรรมศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3. ปัญหา อุปสรรค คือ พระสอนศีลธรรมมีเวลาสอนน้อย ขาดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และข้อเสนอแนะ คือ ควรมีแนวทางการพัฒนา ประชุม จัดตั้งคณะกรรมการ วิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขร่วมกันสร้างทัศนคติในเชิงบวกและความสัมพันธ์ที่ดีในชั้นเรียน ยึดหลักไตรสิกขา เน้นความรู้คู่คุณธรรม

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; การจัดการเรียนการสอน; วิชาพระพุทธศาสนา

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the level of students' opinions. 2. To compare students' opinions and 3. To study the problems, obstacles, and suggestions for the development of Buddhism learning and teaching of in-schools moral teaching monks at Ban Ta Khun District, Surat Thani Province, conducted by the mixed research methods. The quantitative research, data were collected from a sample of 249 people who were students in the schools at Ban Ta Khun District, Surat Thani Province. The research tool was a questionnaire. Data analysis using statistics, including percentage, mean, standard deviation and inferential statistics. The qualitative research, data were collected by in-depth-interviewing 10 key informants.

The results of the research were as follows: 1. The level of students' opinions by overall, were at high level. 2. Students with different genders, ages, and grade levels, by overall had different opinions. Therefore, the research hypothesis was accepted. The students with different results in the Dhamma Studies examination, by overall, had no different opinions. Therefore, the research hypothesis was rejected. 3. Problems and obstacles: Moral teaching monks had less time to teach, lacked knowledge, skills, experience, students lacked moral knowledge, lacked concentration, and did not pay attention to study. And suggestions: There should be development guidelines, holding meetings, establishing committees, analyzed problems and solve them together to build a positive attitude and good relationships in class and adhere to the Tisikkha, threefold training principle and emphasized on knowledge with virtue.

Keywords: Effectiveness; Teaching Management; Buddhist Studies

บทนำ

การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนนั้น เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพราะช่วยให้คนมีศีลธรรมอันเป็นเครื่องชี้แนวทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งสถานศึกษาจึงต้องมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความรู้ในทางพระพุทธศาสนา ในฐานะที่เป็นระบบจริยธรรมสำหรับประชาชน

(พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2541) แม้ว่าจะมีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิชาพุทธศาสนาเข้ามาช้านาน ก็ยังปรากฏว่าเยาวชนและประชาชนจำนวนมากขาดความรู้ในหลักพระพุทธศาสนาหรือคุณธรรมจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากความบกพร่องในการสอนวิชาดังกล่าวแก่เยาวชน (พระปลัดอนันต์ อนาวิโล, 2561) ซึ่งจากการสังเกตการจัดการจัดการเรียนการสอนในอดีตที่ผ่านมา การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่รัฐกำหนด เน้นภาคทฤษฎีมากกว่าการลงมือปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนขาดการยับยั้งอารมณ์ และขาดปัญญาในการแก้ไขปัญหา ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนจึงยังไม่ได้ประโยชน์ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์เท่าที่ควร

คณะสงฆ์อำเภอบ้านตาขุนได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยได้จัดส่งพระนิสิตจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แต่ยังพบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนประถมศึกษายังมีปัญหาที่ยังไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระอธิการกริธา จันทวีโส (2559) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พระสอนวิชาพระพุทธศาสนาไม่เพียงพอ สื่อการเรียนการสอนไม่น่าสนใจ ไม่ทันสมัย กิจกรรมไม่เข้าใจ ขาดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อให้ได้ข้อมูลในการจัดการเรียนการสอน และข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาเยาวชน สังคม และประเทศชาติให้มีความเจริญรุ่งเรือง ทำให้ทุกคนในครอบครัว สังคม และประเทศชาติอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 – 6 จำนวน 433 คน และมีมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1–6 จำนวน 228 คน รวมทั้งสิ้น 661 คน (กลุ่มสารสนเทศ, 2564) คำนวณตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 249 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา มี 6 ด้าน 3) ประสิทธิภาพด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน มี 3 ด้าน และ 4) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา เก็บข้อมูลด้วยการสำรวจจากการแจกแบบสอบถาม โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม จึงนำไปทดลองแจก จำนวน 30 ชุด ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาจากเอกสาร เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา 3 ด้าน คือ 1) คุณภาพผู้เรียน 2) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้เรียน และ 3) ความพึงพอใจของผู้เรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลค่าทางสถิติโดยยึดเกณฑ์การให้คะแนน คือ 4.51-5.00 มากที่สุด 3.51-4.50 มาก 2.51-3.50 ปานกลาง 1.51-2.50 น้อย และ 1.00-1.50 น้อยที่สุด เก็บข้อมูลโดยวิธีบันทึกเทป

เขียนลงในแบบสัมภาษณ์และนำไปสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำมาทำการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.1 ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.73$, $S.D.=0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ลำดับแรก คือ ด้านการมีจิตสำนึกของความเป็นครู ($\bar{X}= 4.09$, $S.D.=0.70$) รองลงมา คือ ด้านทักษะวิชาการ ($\bar{X}= 3.75$, $S.D.=0.70$) และสุดท้าย คือ ด้านการใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X}= 3.60$, $S.D.=0.85$)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในภาพรวม

การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านทักษะวิชาการ	3.75	0.71	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.65	0.75	มาก
3. ด้านการมีจิตสำนึกของความเป็นครู	4.09	0.70	มาก
4. ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	3.60	0.83	มาก
5. ด้านการใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.60	0.86	มาก
6. ด้านการติดตามประเมินผล	3.69	0.82	มาก
รวม	3.73	0.64	มาก

1.2 ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อประสิทธิภาพด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$, $S.D.=0.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ลำดับแรก คือ ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน ($\bar{X}= 3.77$, $S.D.=0.63$) รองลงมา คือ ด้านความพึงพอใจของผู้เรียน ($\bar{X}= 3.64$, $S.D.=0.63$) และสุดท้าย คือ ด้านคุณภาพของผู้เรียน ($\bar{X}= 3.27$, $S.D.=0.66$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อประสิทธิภาพด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ในภาพรวม

ประสิทธิภาพด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านคุณภาพของผู้เรียน	3.27	0.66	ปานกลาง
2. ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน	3.77	0.63	มาก
3. ด้านความพึงพอใจของผู้เรียน	3.64	0.63	มาก
รวม	3.57	0.54	มาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 3 ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานที่ 1-4

สมมติฐาน	ตัวแปรทดสอบ	F/t	Sig.	ผลการทดสอบ	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	1.673	0.000*	✓	
2	อายุ	12.695	0.000*	✓	
3	ระดับชั้นเรียน	10.737	0.000*	✓	
4	ผลการสอบธรรมศึกษา	2.636	0.050		✓

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปได้ว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกัน ระดับชั้นเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ส่วนนักเรียนที่มีผลการสอบธรรมศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. การศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปัญหาและอุปสรรค ด้านคุณภาพของผู้เรียน คือ พระสอนศีลธรรมส่วนใหญ่มีเวลาสอนน้อย นักเรียนส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้ทางธรรมค่อนข้างต่ำ และกิจกรรมส่วนใหญ่จะเน้นการนั่งฟังเป็นเวลานาน ๆ ในด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน คือ นักเรียนขาดการฝึกฝนอบรมจิตใจ ไม่มีสมาธิ ไม่ค่อยตั้งใจเรียน การเรียนการสอนเน้นวิชาการมากเกินไป ไม่ค่อยมีกิจกรรม แรงจูงใจภายนอกในทางลบทำให้มีพฤติกรรมในเชิงลบ ความแตกต่างระหว่างบุคคลทำให้ยากต่อการปรับตัวอยู่ร่วมกัน ในด้านความพึงพอใจของผู้เรียน คือ เนื้อหาวิชาขาดความน่าสนใจ พระสอนศีลธรรมขาดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน การสอนแบบรวมชั้นเรียนยากต่อการควบคุม และการเรียนในชั้นเรียนใช้เวลานานเกินไป ไม่ค่อยมีกิจกรรมนันทนาการ หรือการเรียนรู้นอกห้องเรียน

ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนา 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน ควรมีการประชุม จัดตั้งคณะกรรมการ การวางแผน วิเคราะห์สภาพปัญหา จุดเด่น จุดด้อย และแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง การปลูกฝังความรักในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองแก่เยาวชน 2) ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน ควรมีการวิเคราะห์ผู้เรียน ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งจะนำไปสู่การขัดเกลาทางสังคมและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสม ผู้สอนต้องลดบทบาทการควบคุม เน้นการสร้างทัศนคติในเชิงบวก สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชั้นเรียน ยึดหลักไตรสิกขา มุ่งเน้นความรู้คู่คุณธรรม 3) ด้านความพึงพอใจของผู้เรียน ควรมีการประชุม เพื่อวางแผนและบูรณาการการเรียนการสอนให้เข้ากับความเป็นอยู่ทางสังคมและสถานการณ์ในปัจจุบัน หาวิธีการจัดประสบการณ์และบรรยากาศในการเรียนให้น่าสนใจ สร้างความคุ้นเคย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออก โดยการวางแผนการเรียนการสอน ร่วมกันกับผู้เรียนเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. =0.64) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า พระสอนศีลธรรมปฏิบัติหน้าที่ได้ดีเยี่ยมเป็นที่น่าพอใจ คือ พระสอนศีลธรรมมีจิตสำนึกของความเป็นครู นุ่งห่มจีวรเป็นระเบียบเรียบร้อย มีสมณสาธิตทั้งดงาม มีความประพฤติดีปฏิบัติชอบด้วยกาย วาจา และมีศีลาจารวัตรที่งดงาม เป็นที่น่าเลื่อมใสศรัทธา และมีทักษะวิชาการ สามารถสร้างการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการบรรยาย ยกตัวอย่าง การเปรียบเทียบ การเล่านิทาน เป็นต้น สามารถวางแผนการสอน เตรียมการสอน และบันทึกการสอนได้เป็นอย่างดี ส่วนที่เป็นจุดอ่อนที่ต้องนำมาปรับปรุงแก้ไข คือ ด้านการใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีสารสนเทศ ยังขาดความรู้ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ต ไม่ค่อยมีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ไม่มีการบูรณาการเรียนการสอนแบบออนไลน์ มีช่องทางการติดต่อสื่อสาร การส่งงาน การขอคำปรึกษาที่ทันสมัยและหลากหลาย เป็นบางโรงเรียนนักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ถึงเว็บไซต์ธรรมะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดอนุวัฒน์ อนาวีโล (2561) ได้วิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์การสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การสอนวิชาพระพุทธศาสนา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยอภิปรายได้ว่า นักเรียนมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมเหมือนกัน 4 ด้าน เพราะเนื้อหาวิชาสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพุทธประวัติได้อย่างชัดเจน มีการ

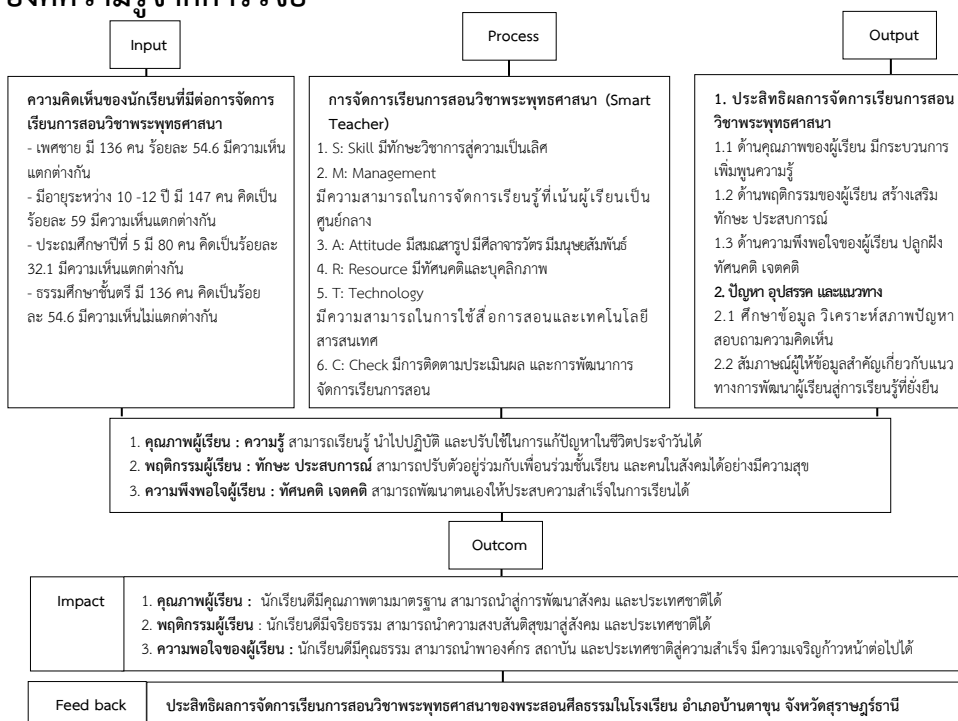

จัดให้นักเรียนนั่งสมาธิก่อนเรียน มีการนำศีลธรรมมาใช้ประกอบการสอน มีการวัดผลประเมินผลโดยเน้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระทวีศักดิ์ เตชธโร (2561) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการการศึกษาศาสนธรรมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการจัดการการศึกษาศาสนธรรมศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เพราะพระภิกษุผู้สอนธรรมศึกษา มีความประพฤติปฏิบัติชอบด้วยกาย วาจา ใจ ไม่ใช้วาจาหรือแสดงอาการลบหลู่ศาสนาอื่น สื่อการเรียนการสอนที่นำมาใช้สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้กระจ่างชัดยิ่งขึ้น และมีการจัดสอบธรรมศึกษา เพื่อวัดผลประเมินผลการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสมุห์ดิฐภูมิ จิระมโฆ (2561) ได้วิจัยเรื่อง สภาพการจัดการการศึกษาศาสนธรรมศึกษาในอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการการศึกษาศาสนธรรมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เพราะเนื้อหาของหลักสูตรธรรมศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้เรียนสามารถนำความรู้จากสื่อการเรียนรู้อื่นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้จริง และกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ประสิทธิภาพด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีการพัฒนาการเรียนรู้ในระดับที่น่าพึงพอใจ การสะท้อนความคิดเห็นของนักเรียน สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน และคนในสังคมได้ ใช้ชีวิตอย่างมีสติปัญญา รู้เท่าทันโลก มีสภาพจิตใจที่แจ่มใส และปฏิบัติอยู่ในกรอบระเบียบกฎหมาย และศีลธรรม และมีความพึงพอใจในการสอนของพระอาจารย์ สถานที่ และบรรยากาศห้องเรียน แต่คุณภาพของผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.6 สอบผ่านธรรมศึกษาชั้นตรี และร้อยละ 24.5 ยังไม่มีคุณวุฒิด้านธรรมศึกษา การนำไปปฏิบัติ และปรับใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน มีความรู้และเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แสดงว่าด้านความรู้ทางวิชาการยังต้องปรับปรุงแก้ไข สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูบวรชัยวัฒน์ (วันชัย เมธิโก) และคณะ (2562) ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อคุณลักษณะครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย ระดับการศึกษาผู้ปกครอง และอาชีพผู้ปกครองต่างกันมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนนักเรียนที่มีเพศและระดับชั้นปีต่างกัน มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไชยยา เมืองแทน (2561) เรื่อง การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

โรงเรียนธรรมบวรวิทยา จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ทดสอบสมมติฐานโดยวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวแปร พบว่า ด้านเพศ ด้านอายุ โดยภาพรวม นักเรียนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนด้านระดับชั้นเรียน โดยภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาวัชชัย วชิรปัญญา (2561) เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านความรับผิดชอบ ในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอบ้านบ่อ จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านความรับผิดชอบ ในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนนักเรียนที่มีระดับชั้นเรียน และขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 พบว่า ผู้วิจัยต้องรู้จากการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) สรุปได้ว่า นักเรียนที่มีเพศ อายุ และระดับชั้นเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนนักเรียนที่มีผลการสอบธรรมศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

2. กระบวนการ (Process) ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบแนวคิดนำมาสร้างแบบสอบถาม เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ดังนี้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีจิตสำนึกของความเป็นครู ด้านทักษะวิชาการ ด้านการติดตามประเมินผล ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และด้านการใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีสารสนเทศ

3. ผลที่ได้รับ (Output) นักเรียนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน ด้านความพึงพอใจของผู้เรียนและด้านคุณภาพของผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ปัญหาและอุปสรรคพบว่า ผู้เรียนไม่ค่อยมีพื้นฐานหรือภูมิธรรม ขาดสมาธิ ผู้สอนไม่ค่อยมีเวลา ขาดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในการสอน หลักสูตรที่ไม่ค่อยดึงดูดใจ เน้นวิชาการมากกว่ากิจกรรม และการบริหารจัดการที่ขาดการวางแผน ไม่มีการวิเคราะห์ผู้เรียน จึงไม่เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิธีการบริหารจัดการที่เหมาะสม

4. ผลลัพธ์ (Outcome) ผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติ และปรับใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน และคนในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จในการเรียนได้

5. ผลกระทบ (Impact) เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาออกไปอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน มีคุณธรรมจริยธรรม ย่อมสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนา ทำให้เกิดความสงบสันติสุข และทำให้สังคมและประเทศชาติประสบความสำเร็จ และมีความเจริญก้าวหน้าต่อไปได้

6. การพัฒนาและนำกลับมาใช้ (Feedback) คือ ควรมีการศึกษาข้อมูลของผู้เรียนในเชิงลึก วิเคราะห์สภาพปัญหา จัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการวางแผน หาขั้นตอน

วิธีการ และแนวทางการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ปลุกฝังการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด มีสมรรถนะที่สำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสม ลดบทบาทการควบคุม เน้นการสร้างทัศนคติในเชิงบวก สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชั้นเรียน ยึดหลักไตรสิกขา มุ่งเน้นความรู้คู่คุณธรรม บูรณาการการเรียนให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบัน สร้างความคุ้นเคย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออก วางแผนการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และการบูรณาการเนื้อหาวิชาการร่วมกันต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีนโยบายด้านบริหารการศึกษา เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนให้เข้าถึง ปัญหาและวางแผนการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา
2. ควรมีนโยบายด้านหลักสูตร เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมทั้งทางด้านเนื้อหาและเวลา เพราะบางเนื้อหาเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ยาก จำเป็นต้องใช้เวลาในการอธิบายหรือทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจ
3. ควรมีนโยบายด้านการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของพระสอนศีลธรรม และผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการพระสอนศีลธรรมทั้งในส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง เพื่อร่วมกันวางแผน แก้ไขปัญหา และพัฒนาผู้เรียนให้เห็นเป็นรูปธรรม
2. หลักสูตรการเรียนการสอนควรให้ผู้เรียนในทุกระดับชั้นเรียนมีส่วนร่วมในการ ออกแบบและวางแผนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้หลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียน
3. ควรมีการจัดอบรมฝึกฝนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ บูรณาการร่วมกันกับผู้เรียน พระสอนศีลธรรม และครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มสารสนเทศ. (2564). *ข้อมูลนักเรียน ปีการศึกษา 2564*. สืบค้น 21 กรกฎาคม 2564, จาก <https://data.bopp-obec.info/emis>
- คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2554). *สถิติเบื้องต้นและการวิจัย : Basic Statistics and Research*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไชยยา เมืองแพน. (2561). *การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนธรรมบวรวิทยา จังหวัดสกลนคร (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูบรรชัยวัฒน์ (วันชัย เมธิโก) และคณะ. (2562). ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อคุณลักษณะครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารมหาจุฬานาครพรรณ์*, 6(2), 1033-1034.
- พระครูสมุห์ดิฐภูมิ จิระโม. (2561). *สภาพการจัดการศึกษาธรรมศึกษาในอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี (สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระทวีศักดิ์ เตชธโร. (2561). *ประสิทธิภาพการจัดการการศึกษาธรรมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2541). *ทางสายอิสรภาพของการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระปลัดอนุวัฒน์ อนาวีโล. (2561). *ผลสัมฤทธิ์การสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี (สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาธวัชชัย วชิรปณฺโญ. (2561). การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านความ
รับผิดชอบ ในการเรียน สาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.
- พระอธิการกริธา จันทวิโส. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชา
พระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช (ดุขฎิณิพนธ์พุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.